Anul II. — Nr. 12. Martie 1937.

INSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Apar odată pe lună.

Director: **TRAIAN BRĂILEANU**,
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

CUPRINSUL

ARTICOLE

REDACŢIA: Cernăuţi, str. General Berthelot 5.
ADMINISTRAŢIA (Profesor Constantin Zoppa): Cernăuţi, str. Baltinester 15.
Abonamentul pentru 1 an . . . . . . Lei 60
Exemplarul . . . . „ 5

Tipografia Mitropolitul Silvestru, Cernăuţi.

REVISTA CĂRȚILOR

Comte de Saint-Aulaire, Genève contre la paix (Ion Negură).

REVISTA REVISTELOR

Rînduiala, volumul II, caietul 1. .
Revue Internationale de Sociologie, N-rele I—II (Ian.—Febr. 1937).

Fiecare număr va avea cel puțin 32 pagini.
Manuscrisele nu se înapoiază.

ANUL II. Nr. 12. Martie, 1937.

Insemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU,
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

Introducere la studiul revoluţiei franceze

Revoluţia franceză este un eveniment foarte complex. L-am putea compara cu o stofă făcută din fire de felurite culori şi ale căror sclipiri sunt un izvor continuu de iluzii. S'a spus mai mult decît odată: „revoluţia este un bloc". Aceasta e o invitaţie să renunţăm la orice analiză şi prin urmare la orice explicaţie ştiinţifică. Acesta este triumful metodei leneşe. Credem, dimpotrivă, că trebue să destrămăm pretinsul bloc, să căutăm în corpul compus elementele, să desprindem diferitele culori ale firelor şi să considerăm fiecare fir în parte pentru a vedea cum împletitura lor a format stofa sclipitoare asupra căreia atîtea spirite, necunoscînd realele ei nuanţe, s'au putut înşela.

Atare analiză se impune în orice caz şi, chiar atunci cînd n'am reuşi s'o ducem la bun sfîrşit, noi am crea totuş o metodă pe care alţii vor putea-o relua cu un succes mai bun.

Trei lucruri sunt a se deosebi în lunga serie de fapte ce poartă numele de Revoluţie Franceză:

— Mai întîiu o evoluţie generală a societăţii, care începe mult inainte de 1789, se vădeşte mai puternic în cursul secolului XVIII şi ajunge la o prefacere socială ale cărei efecte se simt cu mult mai departe. Această evoluţie are cauze foarte generale cari acţionează nu numai în Franţa, dar şi în ţările mai civilizate ale Europei. Invenţia tiparului, descoperirea Americei şi marile explorări maritime ale secolelor XV şi XVI formarea imperiilor coloniale, deschiderea unor pieţe noui, afluenţa de materii prime şi de metale preţioase, crearea ştiinţei experimentale, desvoltarea comerţului şi a industriei, îmbogăţirea unor clase sociale nouă au avut drept urmare de a lărgi orizontul oamenilor; de a schimba orientarea ideilor lor şi a activităţilor lor, de a modifica credinţele lor religioase, şi, la urma urmei, de a naşte o ordine nouă. Această ordine se va

înfăptui, cu sau fără revoluție violentă, în toate țările civilizate.

— Apoi, trebue să urmărim în toate peripețiile sale o revoluție insurecțională, socială și politică totodată, care este un fapt propriu Franței, deși a putut servi ca model altor popoare provocînd și în alte țări mișcări mai mult sau mai puțin asemănătoare. Această revoluție s'a produs mulțumită transformării generale despre care am vorbit și a determinat în parte forma ce a luat-o aceasta în Franța.

— In al treilea rînd trebue să ținem seama de lupta dusă de Franța împotriva Europei înarmate. Ea este urmarea directă a insurecției politice, deoarece războiul a fost declarat, împotriva voinței lui Ludovic al XVI-lea, de către Girondini, în vederea unor scopuri politice și deoarece a fost favorizat de către partidul Curții, din ură contra revoluției, în vederea unor scopuri politice contrare celor dintîiu, a fost susținut de către națiunile străine împotriva Franței cu intenția mărturisită de a lupta contra spiritului insurecțional al revoluției, întins și generalizat de Convențiune, apoi de Directoriu pentru a menținea guvernul revoluționar în Franța, pentru a-i procura izvoare de bogăție prin stoarcerea sistematică a țărilor cucerite, pentru a-i întinde acțiunea și influența dincolo de hotare. Dar deși această luptă a fost rezultatul direct al revoluției insurecționale, și respingerea propuneriilor de pace făcute de către puterile străine a avut drept cauză principală dorința ce aveau revoluționarii de la putere de a păstra stăpînirea lor asupra țării, nu rămîne mai puțin adevărat că Franța fiind atacată, nevoile apărării naționale i s'au impus ei în afară și pe deasupra ambițiunilor de partid. Deși reacțiunea întregii țări împotriva străinătății, deja întărită și exaltată prin nemăsuratele nădejdi cărora revoluția le-a dat naștere, a înlesnit venirea și menținerea revoluționarilor la putere, ea rămîne totuș, în multe privințe, independentă de insurecția care a utilizat-o în profitul ei.

Dovadă pentru asta este că în clipa cînd Adunarea Legislativă proclamă patria în primejdie, insurecția lucrează pe față împotriva intereselor apărării naționale. Demagogii ultra-revoluționari se străduesc să împiedice avîntul voluntarilor parisieni convingîndu-i pe toate tonurile că nu trebue să aibă nici o încredere în generalii cari sunt nobili și cari îi vor duce să fie măcelăriți. Iacobinii nu încetează să-i denunțe pe generali ca trădători și să ațițe soldații împotriva ofițerilor lor. Billaud-Varennes și Robespierre declară amîndoi că voluntarii nu trebue

să plece, deoarece înainte de a o face, se cuvine, după unul, ca „mari măsuri să fie luate", după celălalt, să se pedepsească „trădătorii a căror existență amenință securitatea publică". Danton, în plin club, cere să se examineze „ce este de făcut pentru a mîntui patria de trădările puterii executive". Căci de fapt apărarea națională este cea din urmă grijă a lor: amenințarea invaziei nu-i tulbură decît în măsură ce biruința străinătății i-ar pune personal în primejdie, pe dînșii și pe partizanii lor. Marea lor treabă este să răstoarne regalitatea. Iacobinii chiar organizează un comitet central al federaților în raport cu principalii demagogi ai clubului și cu comitetele oculte ale secțiunilor parisiene, și primul său act este de a ordona federaților să se masseze la Paris și să refuze a se duce în tabăra de la Soissons „cu toate ordinele ce le-ar putea fi date". [1])

Pe de altă parte, insurecția este în multe privințe independentă de evoluția socială pe care o însoțește și din care pretinde a fi ieșit. Aceasta tinde a da cetățenilor o protecție împotriva arbitrarului, și acuzaților chezășii contra acuzatorilor și judecătorilor lor, a asigura libertatea de conștiință și de opinie, libertatea presei, libertatea de adunare și de asociere, egalitatea înaintea legii și a libera proprietatea de servituți feodale, toate inovații pe cari descoperirile științei, desvoltarea comerțului, ivirea marei industrii le făceau necesare. Dar, ce vedem? Insurecția biruitoare, departe de a lucra să realizeze această nouă stare de lucruri, o întîrzie și lucrează în sens contrar. Guvernul pe care-l institue pretinde să impună membrilor clerului un jurămînt pe care cei mai mulți dintre ei nu cred, în conștiință, a-l putea presta și acest refuz e pedepsit ca un act criminal; el interzice cetățenilor să practice religia și să urmeze cultul ales de ei; suprimă, pentru oricine altul decît partizanii săi, dreptul de a tipări, de a scrie, de a se aduna, retrage chiar cetățenilor dreptul de a merge și veni în voie, impunîndu-le necesitatea unui pașaport pentru a ieși din departamentul lor și neacordînd acest pașaport decît acelora cari posedă un certificat de civism, ce nu se acordă însă decît numai ultra-revoluționarilor sau celor ce se prefac a fi. El confiscă bunurile clerului, cele ale emigraților chiar cînd aceștia n'au părăsit Franța decît pentru a-și salva viața amenințată prin răscoale pe cari guvernul nu putea sau nu vroia să le înăbușe,

---

[1]) MORTIMER-TERNAUX, Histoire de la Terreur, t. II, pg. 104.

bunurile tuturor nenorociților pe cari îi trimitea la eșafod pentru a se îmbogăți din cele rămase după ei. El aduce prin rechiziții și împrumuturi forțate cele mai strașnice atingeri dreptului de proprietate precum și libertății indivizilor; el le ia justițiabililor toate garanțiile, chiar pe cele ce vechiul regim le acorda, nepărtinirea judecătorilor, dreptul ce-l are acuzatul de a-și prezenta apărarea, ajutorul unui avocat, obligația pentru acuzator de a face dovada, autoritatea lucrului judecat. Judecătorii sunt adversari politici și uneori inamici personali; acuzatul poate fi scos afară dela desbateri; apărătorii oficioși sunt înlăturați; „conștiința judecătorilor luminată prin dragostea de patrie“ îi scutește de a cere vreo probă de culpabilitate; inculpați achitați de un tribunal revoluționar sunt aduși înaintea altuia și condamnați pentru chiar delictul de care fuseseră recunoscuți a fi nevinovați, judecătorii bănuiți de indulgență sunt ei înșiși pedepsiți cu moartea. Mii de cetățeni sunt chiar masacrați fără judecată la ordinul reprezentanților oficiali ai guvernului, cu aprobarea deplină și întreagă, a adunării naționale. Preoți sunt deportați fără judecată, în temeiul unor simple denunțări. În sfîrșit, aceiași oameni care afirmă un ideal de lege egală pentru toți își rezervă dreptul de a pune pe concetățenii lor *în afară de lege*.

Așa deci, revoluția insurecțională a mers în sens contrar transformării sociale dorite de țară și pe care Ludovic al XVI-lea începuse a o înfăptui creînd adunările provinciale, suprimînd corvada, înlăturînd tortura, acordînd starea civilă protestanților, stabilind un plan de reforme care cuprindea egalitatea înaintea impunerii, înlăturînd pedeapsa cu moartea pentru soldații dezertori, suprimînd solidaritatea birnicilor înaintea impunerii, făcînd birul fix și neschimbat, instituind o comisie pentru a reforma Codul întreg, a face procedurile mai deschise și pedepsele mai puțin teribile, creînd școli gratuite, școli de brutărie, școli veterinare, și la Paris, spitalul școalelor de chirurgie pentru clinică, scăzînd cheltuelile casei regale, înmulțind actele de binefacere și de umanitate.

Aceste fapte sunt bine cunoscute de istorici. Dar, preocupați înainte de toate de a reconstitui amănuntul faptelor și de a prinde înlănțuirea lor, ei n'au observat îndeajuns ceea ce-i paradoxal în cursul ce a luat revoluția franceză. Dacă Ludovic al XVI-lea ar fi fost nepopular sau ostil reformelor n'ar fi motiv să ne mirăm că a fost victima unei insurecții. Dar nicicînd

n'a fost un rege mai dispus să înfăptuiască fericirea poporului său; sau care să fi dat dovezi mai strălucite; şi pe de altă parte, popularitatea sa, foarte mare la venirea sa pe tron, s'a menţinut pînă subt revoluţie, cel puţin pînă la întoarcerea din Varennes. Şi acest rege, bun pînă la slăbiciune, a fost înfăţişat ca un despot şi ca un tiran de către oameni cari au făcut să apese asupra Franţei cel mai greu despotism şi au adus asupra ei cea mai crudă tiranie.

Dealtminteri, împotriva regelui s'a invocat necontenit interesul naţiunii sau al patriei. Dar republicanii începutului, înşişi cei ce au organizat insurecţia, au vroit republica chiar şi în paguba Franţei. Barbaroux se gîndea cu Servan, Madame Roland şi amicii lor, să întemeieze o republică în Sudul Franţei dacă Curtea ar fi ajuns să subjuge Nordul şi Parisul, şi Madame Roland este aceea care face această mărturie [1]. Şi noi am văzut că în momentul chiar cînd patria era în primejdie, răsturnarea regalităţii îi preocupă mai mult pe republicani decît apărarea hotarelor.

In sfîrşit, ar rămînea de explicat dece toate serbările revoluţionare sunt aniversarea unor zile cari înseamnă triumful unei facţiuni. Un decret din 17 Mai 1790 face din 14 Iulie — episod vulgar de războiu civil terminat printr'un masacru mîrşav — o serbare cetăţenească la care trebue să asiste delegaţiunile tuturor corpurilor de armată şi gărzilor naţionale din Franţa. Mai tîrziu, se va sărbători ziua de 10 August, altă insurecţie înarmată însemnată prin măcelul gărzii de Elveţieni desarmaţi şi fără apărare, ziua de 21 Ianuarie, data executării regelui, 9 Thermidor, biruinţa unei facţiuni asupra alteia pe care o trimite la eşafod, 18 Fructidor, lovitură de Stat însoţită de trimitere la ocnă... Nici o biruinţă cîştigată asupra duşmanului din afară nu e admisă la asemenea onoare. Măcelurí, insurecţii, asasinat juridic, lovituri de Stat şi deportări, iată sărbătorile republicane: acte odioase, dar triumfuri politice.

Franţa, dela revoluţie încoace, n'a încetat să fie mai mult sau mai puţin divizată în două tabere — revoluţionarii şi contrarevoluţionarii, reacţionarii şi liberalii etc. Urmează de aci că istoricii revoluţiei au fost prea adeseori influenţaţi de spiritul de partid. Credem că destrămarea făcută de noi ne-ar înlesni să dobîndim o vedere adevărată a lucrurilor şi că am avea aci tot interesul să urmăm regula lui Descartes: a diviza dificultăţile pentru a le rezolvi mai bine.

André Joussain.

---

[1]) Mémoires de Madame Roland, t. I, pg. 107.

Semnificaţiile unei jertfe şi ale unei înmormîntări

Jertfa eroică a lui Moţa şi Marin şi a camarazilor lor ni s'a vestit acum aproximativ o lună, ivindu-se la orizont ca un punct de lumină, ce a început apoi să crească vertiginos asemenea unei imense rachete, pînă a sfîrşit în apoteoză la 13 Februarie. Am avut fericirea spirituală unică în viaţă, amestec de tragic şi de optimism înalt, să particip la alaiul împărătesc de înmormîntare, — dacă se poate spune că eroii şi martirii se înmormîntează vreodată —, care a pornit din lumea veche a Bucureştilor pînă în lumea verde de la Bucureştii Noi. Acest drum spre înmormîntare, fluviu maiestos de jale şi de armonie complexă curgînd spre marea Taină, nu se poate compara decît cu imaginea, pe care muzica legendară a secolelor ne-a adus-o despre moartea şi îngroparea lui Ştefan cel Mare, la a cărui ultimă călătorie pe lumea aceasta a plîns toată Moldova, au plîns oamenii, au fremătat vînturile, au suspinat rîurile şi codrii bătrîni. Urmînd cu pietate convoiul ceasuri după ceasuri, acesta devenea un fel de Cale lactee ontologică, care organiza întreaga existenţă şi-i dădea sens deplin. Ni s'a părut atunci că existenţa se purifică şi dispar toate relativităţile şi toate resturile, pe cari aritmetica raţionalismului nu le poate anula. In acele momente existenţa avea sens complect, absolut, departe de orice îndoială filozofică, iar acest sens era fastuos, viril şi muzical. Zecile şi sutele de mii de suflete adunate în jurul unei tragedii de jertfă răscumpărau o existenţă de mizerii şi dădeau vieţii înţeles. Spectacolul de nesfîrşit şi dinamic pitoresc organizat militar avea o largă şi densă semnificaţie metafizică. Cine a trăit astfel de clipe, nu mai poate fi victima scepticismului filozofic. El va păstra convingerea pitagoreică subtilă că existenţa e simfonie şi convingerea creştină neclintită că viaţa e jertfă.

Datoria noastră acum, cînd întîiul cînt al marelui Poem s'a consumat, e să desprindem toate semnificaţiile, ce pot fi de folos înobilării vieţii noastre ca neam şi ca indivizi.

Inainte de toate, este semnificaţia de eroism. Moţa — şi ca el, ceilalţi — reprezintă însuş exemplul tipic al psihologiei eroice. In adevăr el a realizat cu o puritate de gen, pe care nu o au decît marile predestinări, cele trei caractere ale destinului eroic: unitatea vocaţiei, legătura între idee şi faptă, şi jertfa! Unitatea vocaţiei sau, cu un termen mai potrivit, unitatea chemării, a fost impresionantă la Moţa. El nu a variat, ci a intrat încă din adolescenţă pe drumul unic, ce avea să-l ducă deadreptul în istorie. Variaţii,

ezitări, încercări, experiențe, au ceilalți, oamenii comuni ori talentele minore. Oamenii cu adevărat mari își cunosc calea vieții, fiindcă ei simt permanent deasupra creștetului polul magnetic al chemării lor. Moța a fost un tînăr pelerin lucid, înarmat și pasionat, care a mers întotdeauna sub pulberea de lumină a stelei lui. Unitatea de acțiune specifică eroului ca atare, linia de generoasă cuprindere, dar de sens unic, se vede desăvîrșit în viața lui Moța.

In ceeace privește legătura dintre idee și faptă, Moța a fost deopotrivă un om de concepție și un om de acțiune. El a dovedit cu prisosință că nu există faptă mare fără idee, și că o idee, pentru a fi mare, trebuie să aibă caracterul faptei. Pe culmile unde arde văpaea supremă a spiritului, ideia și fapta fuzionează sau sunt cele două aspecte ale aceluiaș meridian de trăire, două luciri ale aceleiași incandenscențe, fața nevăzută și fața văzută ale minunii. In sufletul lui Moța se învolburau și se ordonau intuițiile și ideile vizionarului și își săpau făgaș adînc și transfigurator dinamismele faptei. Structura sa spirituală are ceva din structura unui Psichari și a unui Péguy, al căror exemplu va trebui pus la contribuție într'un studiu mai întins.

Dar frumusețea maximă a sufletului lui Moța s'a vădit în puterea lui de jertfă. Dealtfel, acesta e caracterul cel mai înalt al eroismului. Jertfa lui Moța e așa de cutremurătoare, încît are în ea ceva neuman, pentru a participa la esențele supraomului. El, care a fost soțul cel mai armonios și tatăl cel mai bun, care intre multele și arzătoarele lui ocupații găsea în fiece zi timp să-și conducă copiii la școală și să-i aducă acasă, care a trăit cu intensitate familia proprie și marea familie legionară, care a avut atenții filiale de rezonanță pură și patriarhală față de părinții săi bătrîni, a știut într'o zi să se rupă din toate duioșiile sacre ale familiei și prieteniei și să se ducă acolo unde-l chema o sfințenie mai mare. Nici un cuvînt omenesc nu poate da expresie faptei lui Moța, decît doar cuvintele Mîntuitorului, care-a spus că om cu adevărat nou nu va fi decît acel care va lăsa pe tatăl său și pe mama sa, care va lua crucea și-i va urma Lui. . . In puterea aceasta de jertfă a lui Moța, care nu era nici un disperat și nici un aventurier de douăzeci de ani fără părinți și fără copii, ci un om format cuprins într'un puternic mediu de familie și de iubire, el devine aproape ininteligibil pentru ceilalți oameni. Esența eroului rămîne întotdeauna în cea mai mare parte neînțeleasă, oamenii neputînd răspunde mai bine decît cu înfiorare prosternată și cu organizarea unui cult în fața faptei, a cărei măreție o recunosc, dar în a cărei intimitate nu pot

pătrunde. Pentru a înțelege ceva din destinul de jertfă al lui Moța, trebuie să-l privim în el însuș. Inclinarea spre jertfă a avut-o de la început. In cartea lui, „Cranii de lemn“, e unul din cele mai emoționante articole din cîte se pot ceti, care mai ales capătă un înțeles tulburător. Articolul e scris în 1929 și e intitulat „22 Mai“. O zi frumoasă din cea mai frumoasă lună a anului. Soare, azur, frăgezime, legănări de fericire în atmosferă, împliniri jubilante și chemări spre bucurii viitoare. Privind la feeria unei astfel de zile, Moța mărturisește cu acea sinceritate pe care o au eroii și cu omenescul, pe care totuș îl au și ei, că orice om ar avea dreptul să rîvnească la o viață clădită după armonia și lumina unei zile de Mai... dar că viața legionarului e născută sub un alt semn. El n'are parte de veselia unei zile de 22 Mai. Viața sa e născută mai degrabă sub zodia unei zile neguroase de toamnă sau a unei zile aspre de iarnă. El e făcut pentru suferință tare și pentru jertfă. E multă melancolie aici, căci cine poate renunța cu inima ușoară la o viață împlinită în perspectiva lunei Mai, dar e un destin mai înalt și mai puternic, căruia legionarul i se dăruiește cu o adîncă și bărbătească hotărîre și cu o bucurie care e a destinului însuși. Acesta e cuprinsul profetic și atît de precis al articolului, adevărat horoscop de martir, adevărată filozofie anticipată a unei fapte ce avea să se întîmple peste opt ani. Eroii au sentimentul viitorului lor și uneori îl văd cu o limpezime geometrică. Căci puterea lor de prevedere vine din puterea cu care aderă la destinul lor. Moța a știut din timp să-și servească destinul hotărît într'o zi de toamnă, acest sumbru și totuș sublim prieten al lui, pe care nu l-a trădat niciodată. Deaceea ceeace unii pot găsi ca asprime spirituală și ca luciditate neomenească în viața și sacrificiul lui Moța, e numai urmarea acestui înalt și tare destin, care nu admite nici un fel de compromis. Viața tuturor eroilor, martirilor și sfinților cuprinde, în acest înțeles, un element de asprime, ce contrastează cu infinita lor prevenire și iubire pentru oameni, dar care știe să între întotdeauna în viforul lui interior de sacră și aparentă absență pentru a-și putea urma menirea înaltă reflectată peste veacuri.

Viața lui Moța încheiată, fizicește vorbind, în Spania, după ce a făcut din trupul lui instrument pentru a sluji destinului său spiritual, ne amintește de o credință a poporului nostru. Ori de cîte ori vede un vîrtej mare, care vara cuprinde și devastează tot ce e în calea lui, țăranul romîn crede că e un demon ori mai mulți, cari au intrat în lume ori se luptă grozav între ei. Dacă atunci se găsește printre oameni un suflet curat și curagios, care să pătrundă în

inima vîrtejului şi să facă semnul crucii, atunci demonul sau demonii sunt învinşi şi cad răpuşi. Pe pămînt se poate chiar observa o urmă de sînge. Dar un astfel de om se găseşte rar, aproape niciodată. Căci chiar oamenii de curaj şi de bune intenţii riscă, odată intraţi în vîltoare, să fie ei înşişi demonizaţi ori să rămînă smintiţi sau strîmbaţi în fel şi chipuri... In Spania e acum un vîrtej enorm deslănţuit de puterile demoniace... Un suflet curat de-al nostru şi un arhanghel de curaj s'a aruncat în miezul cel mai adînc al ciclonului şi a făcut semnul crucii... Iar mîine, cînd victoria va veni deplină şi toţi demonii vor fi trîntiţi la pămînt, aceasta se va datora şi cruciatului nostru, sufletului lui Moţa, care s'a păstrat candid şi drept pînă la urmă, dîndu-şi doar chipul de pămînt, care l-a întovărăşit în această lume. Eroismul lui Moţa ridicat, ca o rugăciune de izvoare, din adîncul solului nostru etnic, a sfîrşit în mucenicie şi victorie creştină pentru Hristos şi neamul său. Jertfa lui e totodată cea mai adîncă şi mai adevărată caracterizare a sa şi a eroismului său.

Alte semnificaţii ale faptei celor şapte legionari se revelează dacă o raportăm la poporul romînesc în starea lui actuală. Neamul nostru are acum o problematică pe cît de complicată, pe atît de dramatică. Afară de împrejurările exterioare nouă, cauzele trebuie căutate în însuş sufletul romînesc. Suntem un popor cu mari calităţi. Aceasta au recunoscut-o toţi călătorii străini cu spirit obiectiv, cari, în cursul vremurilor, au trecut pe la noi. Dar, trebuie să o recunoaştem, suntem un popor cu defecte aproape tot atît de mari cît şi calităţile noastre. A înţelege acest lucru, e o datorie de pedagogie naţionalistă. Dacă noi am avea mai mult calităţi sau mai mult defecte, n'ar mai fi problematică, fiindcă, în primul caz, ne-am urma liniştit misiunea, iar, în al doilea, nu ne-am mai preocupa de idealuri mai înalte. Drama rezultă din prezenţa acestor două complexe diferite de însuşiri. Şi fiindcă defectele noastre sunt mari, deaceea trebuia o jertfă înfricoşătoare, care să le compenseze oarecum şi să le combată. Jertfa aceasta au dat-o cei şapte luptători şi mai ales Moţa şi Marin. Insă unul din defectele noastre cele mai frecvente şi mai păgubitoare e lipsa de stăruinţă, rezultată poate şi dintr'un fel de oboseală organică, dar în primul rînd din lipsa de credinţă puternică în anume idei. O credinţă fanatică urmată metodic timp îndelungat, se întîlneşte rar la noi. De aceea un om de credinţă răscolitoare şi de consecvenţă într'un interval mare de timp, este aproape un miracol în Romînia. La noi oamenii sunt prea adesea inconsistenţi şi variabili, entuziaşti şi lăsători. Poate că în trecut,

cînd vremurile erau nesigure şi se schimbau de la o zi la alta, era o calitate că nu ne încredeam în nici o împrejurare. Din cauza istoriei vitregi şi schimbătoare, Romînii s'au retras doar în cîteva axiome mai mult metafizice şi au aderat numai epidermic la istorie. Dar azi nu mai e aşa. Şi astăzi istoria se schimbă şi se schimbă chiar mai mult, dar sunt elemente cari rămîn şi, mai ales, structura epocii de azi cere ca popoarele să-şi creieze sau să-şi ajute maximum posibil destinul în chip voluntar. Deaceea azi e nevoie de credinţe perfect conştiente, precise şi stăruitoare, cari să între în arena istoriei. Dar caravana eroică a lui Moţa şi Marin aceasta a făcut. A demonstrat ce înseamnează credinţa în idei, în ideile creiatoare de istorie. Nici nu se putea să arate mai sugestiv credinţa pentru o idee decît mergînd să lupte departe de ţara lor, care le-a fost totuşi întiia şi ultima iubire. Căci a lupta în ţară, fie şi pe front, e sublim lucru, dar el e ajutat şi de sugestia colectivă şi de acea misterioasă voce a sîngelui. Pe cînd drumul lui Moţa şi al celorlalţi a fost aproape un drum de singurateci şi au luptat departe de prezenţa fizică a pămîntului lor. Ei au luptat deci pentru *ideia în sine*, pentru o credinţă pură. Acesta e apogeul credinţei pentru o idee! Intelectualii romîni văduviţi cele mai adesea de o credinţă mare, aveau nevoie de un astfel de exemplu. Şi el a fost dat şi chiar depăşit. Pe urma lui, alţii îşi vor zidi din ce în ce mai mult suflete de cruciaţi.

In toate momentele istorice ale neamului iese la iveală, din discreţia ei colectivă, marea necunoscută a fiinţei noastre: ţărănimea. Semnificaţia, pe care a sugerat-o ea în aceste cîteva zile de vajnică şi mîndră prohodire, confirmă încăodată tot ce s'a spus mai bun despre stilul ei de viaţă. Am văzut pe toţi aceşti ţărani încolonaţi cu cetele lor în alaiul durerii şi am admirat din nou neasemănata capacitate, pe care o are ţărănimea, de a creia atmosferă de sărbătoare, spiritul ei de procesiune, linia sa hieratică şi totuş spontană, puterea de a intra afectiv într'o situaţie, puritatea de ton cu care realizează momentul, aptitudinea de a se încadra organic într'o structură de frescă imensă, de a se simfoniza într'un total, de a fi părţi într'un monument colectiv, cuviinţa şi demnitatea ei firească, lipsa totală de element demonstrativ, liniştea în durere şi măreţia în subordonare... Am văzut buciumaşii din Bucovina cîntînd o zi întreagă tăinuite şi însorite melodii de jale. Buciumele de mesteacăn şi de cireş deveniseră ceva uman, suspinau ca nişte fiinţe vii, iar sunetele lor reculese, mulcomite şi triste parcă erau un plîns al aerului. Am văzut ţăranii mineri aducînd şi plimbînd la lumina soa-

relui, luminile lor de sub pămînt. Am văzut orăştenii în port alb, fîrtaţii şi îngerii lui Moţa... După zile şi nopţi de nesomn şi de stat în piciore, toţi aceşti oameni ai pămîntului arătau o rezistenţă ca a naturii însăşi, o seriozitate cozmică, o transparenţă festivă intactă, o omenie de serafimi. N'am văzut pe obrazul lor alunecînd nici cel mai uşor zîmbet, n'am observat din partea lor nici un gest distonant în raport cu ideia acelor zile. Mergeau senini şi legănaţi ca o apă, iar cînd plîngeau la răstimpuri, parcă lăcrima o statuie. Ar fi fost în stare să o ducă aşa aproape la nesfîrşit, iar la urmă să nu pretindă nimic şi să fie doar mulţumiţi că au dat o mînă de ajutor, că şi-au făcut datoria. Cei cari îi merită cel mai mult pe Moţa şi Marin sunt ţăranii, din cari ei de altfel au răsărit aproape direct. Am revăzut ţăranii noştri în aceste zile de durere şi de înălţare şi mi-am spus că, atît timp cît îi vom păstra, destinul va fi cu noi.

Să nu uităm, apoi, că Moţa era ardelean. Şi Ardealul şi-a arătat din nou măreţia de suflet cu acest prilej. Semnificaţia aceasta nu e dintre cele mai puţin importante pentru etica misiunii noastre. Se zicea, înainte de 1916, că unirea cu Ardealul ne va salva din mizeriile moralei noastre sociale. Neajunsuri cari erau fatale, după războiu, au făcut să scadă această credinţă. Dar iată că, printr'un ocol şi înţelegînd lucrurile mai adînc, Ardealul vine să-şi ţină făgăduinţele. Adevărul e, desigur, că ne vom salva reciproc, dar trebuie să se ştie că Ardealul nu va lipsi de la această înaltă terapeutică. Noi cei din vechiul regat avem unul din cei mai buni soldaţi din lume, avem calităţi de inteligenţă şi vioiciune de sentimente. Dar trebuie să recunoaştem că suntem adesea prea lirici, prea vibratili şi prea minori, riscînd să ne pierdem în mici duioşii şi mici nostalgii, în acţiuni diverse şi insignifiante. Ne trebuie amploare epică, ordine granitică, stăruinţă fanatică. Cel puţin în parte, putem găsi aceste însuşiri la Ardeleni. Ei ne-au dat pe cel dintîiu mare romancier Rebreanu, care dacă nu ne e simpatic în totul, dar suntem obligaţi să-i recunoaştem calităţi de impresionantă ordine epică. Ei ne-au dat pe prinţul de azi al gîndirii filozofice romîneşti, pe Blaga, iar filozofia e o mare întreprindere de viziune, disciplină şi stăruinţă. Şi ei ne-au dat pe Moţa, care vine să se adaoge la linia lui Horia şi Iancu. In felul înalt şi tare cum a trăit Ardealul, călătoria pe scut a lui Moţa şi a lui Marin, e încă o dovadă a marei lui seriozităţi. In ordinea morală şi suprem politică, Moţa e cel mai mare dar, pe care Ardealul de după războiu l-a făcut romînismului!

Pentru *Legiunea* însăşi semnificaţia e dintre cele mai eloc-

vente. S'a făcut dovada, pentru cei cari mai aveau nevoie de ea, că Legiunea are o noblețe morală și o temperatură spirituală lăuntrică, pe cari nu le mai are nici o formație în țara romînească. S'a făcut dovada că ea e respectată în țară și că e respectată în străinătate. Marea durere din urmă, căreia ea n'a căutat să-i dea nici o urmare de ordin politic, a fost totuș pentru ea și o imensă victorie de prestigiu, a cărei amploare se va profila pe fundalul istoriei. Legiunea, care a dat oameni ca Moța sau în care ei au putut trăi, nu poate fi decît ceva înrudit cu sufletul lor. Legiunea capătă din ce în ce mai mult nuanțe religioase. Sunt ani decînd ea are martirii și sfinții ei. Acum îl are pe cel mai mare.

In sfîrșit mai e o semnificație și, din punctul de vedere al viitorului, aceasta e cea mai însemnată. Dacă o minune a fost sacrificiul lui Moța și Marin, apoi tot minune e că țara i-a înțeles! Lăsînd la o parte anumiți oameni, la cari nu vom găsi vreodată înțelegere în acest domeniu, tot ce e viu și respectabil în societatea romînească și mai ales poporul larg și maiestuos, a vibrat și s'a înclinat adînc. Fondurile necesare pentru aducerea în țară a celor doi eroi au fost trimese din toate părțile cu un elan, pe care nu-l egalau decît discreția și evlavia. Săptămîni întregi legenda a prins să-și toarcă firul de aur și mulți au cîntat imnuri de proslăvire și de jale. Chiar ceilalți, neînțelegătorii cu teorii internaționalizante ori năimiții, s'au crezut obligați să tacă un timp și să respecte durerea și mîndria. Cine poate spune deci că în țara noastră nu se apreciază eroismul? Romînii sunt acum ca după o generală împărtășanie. Incepem din ce în ce mai mult să credem în noi și în sfințenia vieții. Fapta celor șapte a găsit înțelegere și aceasta dovedește că jertfa lor nu e zadarnică. Dovedește că ea va fructifica și că undeva stă scris că neamul nostru se va mîntui.

17 Februarie 1937.

Vasile Băncilă.

Singurătatea noastră

Sînt din generaţia celor care n'aveau la 1916 vîrsta pentru a fi chemaţi sub arme, spre a intra şi ei în războiul de reîntregire a neamului, dar nici nu erau prea mici, pentru a nu da, pe măsura posibilităţilor lor, ajutor Patriei în primejdie. Sînt din generaţia celor care n'au avut, la vîrsta aceea atît de minunată, dintre 15 şi 20 de ani, posibilitatea şi răgazul să se bucure de frumuseţea unui vers, de tot ce-ţi dă acest început de cunoaştere a lumii, findcă noi am început să cunoaştem viaţa prin durerile pricinuite de războiul ultim, noi am deschis ochii simţirii şi ai înţelegerii odată cu războiul şi, poate, ne este hărăzit să-i închidem odată cu cel ce vine.

Fac parte dintre acei ce şi-au lăsat mamă, surori şi fraţi în teritoriul ocupat de inamic, şi-am pornit-o în pribegie, acum 20 de ani, dormind Dumnezeu ştie unde, mîncînd Dumnezeu ştie ce, îndreptîndu-ne paşii încotro vedeam cu ochii.

Sînt dintre cei ce-au simţit, la vîrsta aceea fragedă, ce înseamnă a fi singur, fără caldul sprijin al părinţilor, dintre acei ce, în sufletul lor, care se oţelia prin necazurile şi mizeriile ce veneau din toate părţile cu duşmanul, au găsit puterea de-a dărui, ca cercetaşi, timpul lor, unii chiar viaţa lor, fie pe front, luptînd alături de fraţii lor mai mari, fie prin spitale, ori în alte instituţii publice, pentru Patria lor.

Se va vedea, atunci cînd se vor strînge toate datele asupra activităţii tinereşti a cercetaşilor în timpul războiului de reîntregire a neamului, cu cîtă caldă uitare de sine şi-au jertfit, din anii lor cei mai frumoşi, pentru Patrie.

Ne-a rămas însă nouă depe acea vreme acel sentiment, continuu prezent, al singurătăţii, precum şi un spirit critic, ascuţit tot mai mult cu trecerea anilor.

Acest tragic sentiment al singurătăţii, cunoscut de noi atît de timpuriu nu este numai al nostru, al generaţiei mele, este al întregului Romînism, decînd s'a aşezat pe aceste plaiuri.

In massa de Slavi care ne înconjură graniţele aproape din toate părţile, noi sîntem singurul popor de-o origine deosebită, Daci, pe cari, cum spune d. Iorga, s'a aşezat fierbinte sigiliul Romei; noi sîntem singurul popor ortodox de origină latină.

Singurătatea asta a noastră, la această răspîntie de drumuri, dinspre Nord către Sud, dela Est la Vest, singurătatea

aceasta pe care a simțit-o Ștefan cel Mare, care s'a sbătut apărîndu-ne atît de prietenia vicleană a Leșilor și Ungurilor cît și de atacul hrăpăreț al Turcilor, singurătate, pe care trebuie să o fi simțit și Mihai, chiar atunci cînd era primit, cu atîta strălucire, la curtea lui Rudolf al II-lea la Praga și care l-a făcut, mai tîrziu, să cadă răpus mișelește pe cîmpia Turzii, singurătate pe care au cunoscut-o, încoace mai aproape, un Vodă Carol I., după ce le-a ajutat Rușiior la Plevna, Regele Ferdinand, în Iașul refugiului, dela aceiași Ruși, singurătate pe care a simțit-o și Ionel Brătianu, cînd a trîntit ușile, cu ocazia încheierii păcii, cînd ni se smulgea din Banatul nostru partea cea mai romînească, această singurătate este, în destinul nostru al Romînilor, caracteristica noastră.

Da, sîntem singuri! Singuri noi, numai cu noi!

Nu trebuie să ne încredem decît numai în puterile noastre, nu trebuie să ne bizuim decît numai pe forțele noastre proprii.

In depărtări se aude tot mai puternic zăngănit de arme, în aer se simte tot mai mult mirosul de praf de pușcă, războiul să apropie cu pași grabnici.

Trebuie să privim realitatea în față, trebuie să nu ne încredem decît în noi.

Pactele de alianțe sînt, cum spunea marele mareșal Pilsudski, „niște hîrtii care fac și pe muște să le pufnească rîsul".

Deaceea noi nu trebuie să ne prea bizuim pe pacte ori pe diferiți aliați, mai deaproape sau mai de departe, aliați cari ne-au făcut să simțim in compartimentul economic perseverenta noastră bună credință din compartimentul politic, pentru că nu se poate ști care va fi conjunctura în momentul isbucnirii războiului, pentrucă există diferențe între interesele diferitelor națiuni, iar lipsa de identitate a intereselor le va face să urmeze alt drum.

Singurătatea asta a noastră ne impune, fiindcă sîntem atît de aproape de o nouă conflagrație, îndeplinirea cît mai grabnică a acestor comandamente:

1. Inarmarea spirituală;
2. Inarmarea materială.

Cuvintele lui Mussolini ne-au fost un prim avertisment. Ele au făcut să amuțească, întrucîtva, luptele intestine dintre partide, ele au atras atenția asupra vrăjmășiilor ce se coalizează în jurul nostru.

Nu mai e timp să ne certăm între noi, nu trebuie să ne

mai desbinăm în partide, trebuie să lăsăm totul la o parte, trebuie să simţim din ce în ce mai mult că e *nevoie* să nu mai fim membri ai vreunui partid, e nevoie să fim Romîni şi numai Romîni, să ne purtăm ca Romîni, să facem să amuţească orice altă grijă decît acea pentru Patrie.

Şi, pe lîngă acestă unificare spirituală, trebuie să jertfim totul pentru întărirea armatei noastre, aşa ca să fim doriţi ca prieteni şi temuţi ca duşmani.

Noi cercetaşii din războiul 1916—1919, răspîndiţi în toate ramurile productive ale ţării, ne considerăm, de pe-acum, mobilizaţi în slujba Patriei şi jurăm că vom lupta, pînă la jertfa vieţii, pentru integritatea hotarelor ei, oricare ar fi duşmanul, ori de unde ar veni el.

Ing. Ion Gogan.

Logica istoriei în mişcările de dreapta

Ideile pentru cari militează şi în jurul cărora clădeşte legionarismul sunt, în general, cunoscute. Ele nu sunt, în tot cazul, noui, inedite, deci necunoscute pînă acum, descoperite sau inventate de noi, cei cari credem în ele şi depunem etorturi pentru realizarea lor, după ce le-am consacrat drept norme de viaţă şi devize de luptă. Istoria — dealungul veacurilor — în diferite forme, a cunoscut şi realizat unele, dacă nu pe toate, dintre ele. Actualmente două, în deosebi, dintre Statele europene: Italia şi Germania, le trăiesc şi fac prometeice sforţări să clădească pe temeiul lor noui forme de viaţă socială şi politică. Şi alte State sunt pe punctul de a le urma. Ba multe dintre ideile crezului legionar stau la temelia actualei ordine de Stat romîn... Cele mai multe se găsesc dozate în tezaurul tradiţiei vieţii romîneşti.

Astfel că spectatorul care se găseşte în marginea mişcării legionare, neutru, are — poate — impresia că crezul legionar nu aduce nimic, sau aproape nimic, nou peste ideile şi instituţiile cari stau la baza actualei întocmiri statale romîneşti. Sau — izbit de vădítele analogii, uneori identitate de vederi chiar, pe care le are ideologia legionară cu formulele numite de „dreapta" din alte ţări, în special Italia şi Germania, — înclină să creadă că, dacă aduce chiar ceva nou, acel *ceva* nu este propriu, specific, isvorît din realităţile romîneşti, ci este de import, legionarismul

nefiind altceva decît *o copie* a fascismului și național-socialismului.

Două întîmpinări trîmbițate cu multă dezinvoltură și răutate de adversari împotriva tematicei și tacticei legionare, cari întîmpinări — o recunoaștem cu toată lealitatea — sunt investite cu deosebitul privilegiu de a pune în impas pe mulți mai ales pe acei dintre spectatori cari nu s'au străduit suficient să desprindă ontic factura crezului legionar.

Este însă în acestă optică vizuală și criteriu de apreciere a legionarismului ceva caduc și facil, care denaturează posibilitatea prinderii și înțelegerii juste a logicei istorice care a patronat apariția mișcărilor de dreapta — în consecință și a celei legionare — iar odată apărute, nutrește și susține tectonica lor. Căci doar privite lucrurile cu pătrunderea și lărgimea de vedere necesară, neînțelegerile se risipesc, echivocul se macină și impasul ideologic unde, momentan, este situat spectatorul se spulberă, deasupra lor profilîndu-și silueta de bronz — înveșmîntată în adevărata-i haină — crezul legionar.

* * *

1. Istoria, se știe, nu operează prin salturi. Cursul ei nu este discontinuu, făcut pe compartimente ermetic închise, cari nu au nimic unele cu altele. Deci, de o atare manieră încît între formele de viață perindate pe marea scenă a lumii să nu existe nici o întîlnire, întretăiere și influență. Ci, logica istoriei este continuă, structural evenimentele țesîndu-se între ele ca firele unei pînze. Filoane de idei și sentimente dintr'o epocă se prelungesc în alta și dau acolo, incomplet conturate, valorificate și exploatate — mai ales *exploatate* — într'o constelație de împrejurări, ajung să-și creioneze fizionomia și să-și cimenteze ființa, — *ajung la maturitate, reușesc să domine viața de grup și prin aceasta să creeze o epocă istorică,* — în alte timpuri, ulterioare, devenind atunci, după expresia lui A. Fouilleé, adevărate idei forțe, generatoare de dinamism, de febrilă activitate și impresionante realizări. Pînă atunci, pînă cînd vremurile favorizează maturizarea și domnia lor, ideile și practicele investite cu puterea de idei-forțe, deci creatoare de epoci istorice, generatoare de forme existențiale și stiluri de viață de o valoare epocală, stau în umbră și vegetează. Își cuibăresc ființa în cute dosite ale sufletului colectiv, în adîncuri abisale individuale sau de grup, frămîntă și agită cerebral și conștient doar unele spirite,

contarindu-și și întărindu-și astfel, într'un ritm lent dar sigur, geometria structurală și adăstînd nexuri de împrejurări apte rodirii. Iar cînd vremurile favorizează apariția lor, țîșnesc cu toată virulența, se impun și domină. Căci, cum notează pana de maestru a d-lui L. Blaga, „fenomenul stilului, răsad de seve grele ca sîngele, își are rădăcinile împlîntate în cuiburi dincolo de lumină. Stilul se înfățișează, ce-i drept, în legătură cu preocupările conștiente ale omului, dar formele, pe care le ia, nu țin decît prea puțin de ordinea determinațiilor conștiente. Pom liniar, cu rădăcini în altă țară, stilul își adună sucurile de acolo, necontrolat și nevămuit. Stilul se înfățișează fără să-l vrem, fără să-l știm; el intră parțial în conul de lumină al conștiinței, ca un mesaj din imperiul supraluminii, sau ca o făptură magică din marele și întunecatul basm al vieții telurice" (Orizont și stil București, Editura Fundațiilor Regale 1936 pag. 12—13). Și în cadența acestui ritm al istoriei și realizărilor stilistice, armătura ideologică a faptelor și evenimentelor cari apar pe scena planetară a istoriei, chiar în postura unei pregnante noutăți, își au originea și motivația în frînturi de gînd și simțire anterioare ei, își trag seva vitală, evenimentele ce se petrec într'o epocă, din alte timpuri, din forme de viață și climate spirituale anterioare, și își clădesc edificiul doctrinar din materialul furnizat de înaintași. Propriu, original într'o anumită măsură, au doar *maniera de a clădi*, metoda și planul de lucru. Poate ici colo piese de amănunt. Încolo, clădesc cu materialul cunoscut, firește, după un plan ingineresc propriu. Fiindcă noul, conceput ca originalitate pură, este totdeauna discutabil, găsindu-se modalități de gînd și simțire anterioare lui cu cari să aibă afinități și cărora — parțial măcar dacă nu total — să fie asimilat.

Logica unui atare destin istoric a patronat geneza legionarismului. În bloc, a tuturor mișcărilor de dreapta.

Sub presiunea împrejurărilor proprii epocii noastre, idei și forme istorice experimentate într'un fel sau altul de omenire, impregnate cu adaosuri sigilate cu pecetea vremii, susținute mai ales de o accentuată forță creatoare a generației care le adoptă și le urmează, au fost asvîrlite pe planul întîiu al vieții publice, li s'a dat o temelie și o arhitectonică specifică mișcărilor, devenind axe în jurul cărora se fac eforturi pentru dăltuirea unui nou tip de om și de Stat, cu noui forme de viață socială și politică. Au fost asvîrlite, deci, în ogorul public și, — prin concursul împrejurărilor cari le reclamau imperios, cît și prin tenacitatea oame-

nilor cari le urmează, — s'au impus conştiinţei colective cu pretenţia de a face epocă, clădind — sub auspiciile şi după modelul lor — un nou stil de viaţă omenească.

2. Este încă ceva de însemnat în factura acestor idei — forţe făuritoare de epoci istorice, pe lîngă caracterul lor energetico-dinamic. *Este forţa de expansiune şi difuzare cu care sunt înzestrate.* Adecă, însemnatul privilegiu, imanent fiinţei lor, de a-şi răspîndi influenţele pe raze largi, rodind cîmpuri vaste din viaţa omenirii, antrenînd fireşte — peste tot unde împrejurările sociale şi politice o permit, mişcări cu fizionomie şi ritm asemănător, prin faptul că sugerează şi impun mulajele proprii lor vieţii pe care o încadrează şi o modelează.

Şi în virtutea acestei note imanente lor, nu este necesar ca ideile şi practicele de o valoare epocală să apară pe scena planetară a lumii peste tot spontan, în acelaş timp. Ci este suficient dacă ele ţîşnesc într'un punct, eventual cîteva puncte, din spaţiu şi îşi evidenţiază acolo potenţele creatoare. Căci, de acolo, — graţie capacităţii de difuzare cu care sunt înzestrate, — se împrăştie în toate direcţiile, desprinzînd mişcări cu alură asemănătoare peste tot unde ambianţa socială şi politică se lasă modelată de efervescenţa lor plăsmuitoare. Ideile şi practicele se altoiesc, prin urmare, şi pe alte rădăcini, pe alte ogoare sociale şi politice, prind, cresc şi ajung să dea rod, prin intermediul generaţiilor cu sufletul deschis la glasul de îndemn al istoriei neamului lor. Căci, cum scrie Căpitanul (Pentru Legionari, ed. I pag. 72) „există o legătură de simpatie între toţi acei cari în diferite părţi ale pămîntului, îşi servesc neamul, după cum există o legătură de simpatie între toţi acei cari lucrează la nimicirea neamurilor".

Dar, — şi faptul se pretinde în deosebi remarcat, — ancorate într'un nex de împrejurări, pe un anume cîmp social şi politic, şi rodind acolo, ideile şi practicele făuritoare de epoci istorice îşi clădesc edificiul local cu materialul propriu tradiţiei locului. Ele oferă doar modelul şi dau impuls localului să-şi construiască noui cadre şi tipare de viaţă; materialul din care localul îşi construieşte noua osatură a vieţii sociale şi publice este proprietate privată... Şi este de recomandat piedestalul solid al tradiţiei istorice locale. Altfel, situat în afară de ritmul tradiţiei locale, edificiul înălţat ar fi caduc şi hibrid. Inginerii locului trebuie să ţină seamă de acest adevăr: nimic temeinic nu se poate clădi pe baze streine de tradiţia locului şi geniul rasei. Orice

politică întemeiată pe alte realități, e fatală. „O politică serioasă este o politică de conformare la individualitatea deosebită a țării și a poporului: pe de o parte, o constantă preocupare de a conserva caracterul național, pe de alta, o bine cumpănită adaptare la inovații necesare". (A. C. Popovici, Naționalism sau Democrație, București 1910 pag. 150).

Prin aceasta, factura și fizionomia formelor instituționale, cu ritmul de viață caracteristic lor, sunt plămădite și modelate la sugestia vremii, firește, dar, — prin priceperea maeștrilor locali, — din materialul dat de mediul social și politic unde ele și-au cristalizat ființa. Impulsul îl dă vremea; tradiția însă, temelia și materialul de construcție. Focarul central stimulează; oamenii locului, dacă au iscusința și stăruința necesară, clădesc, din materialul propriu, după priceperea și sufletul lor.

Datorită acestui fapt, rodul nu-și pierde aroma proprie rădăcinii unde au fost altoite ideile și nici a terenului unde au crescut. Dimpotrivă! O păstrează ca ceva propriu, original, inedit într'o mare măsură, și se valorifică prin ea. Deoarece *localul* viețuiește și își menține importanța în concertul mișcărilor patronate de ideile și practicele de o valoare epocală nu prin ceeace au *de împrumut*, ci prin ceeace au propriu, specific.

Localul deține, astfel, oarecum o notă discordantă în ansamblul simfoniei mișcărilor cu aceeași egidă: omogeneității mișcării el, localul, impune geometria și marca sa, cu particularitățile inerente.

Scoatem în relief, prin aceasta, un mare adevăr: că, formele istorice dirijate de acelaș imperativ istoric și susținute de o armătură ideologică asemănătoare sau chiar identică, deși posedă o tectonică și o fizionomie omogenă în liniile ei generale, își au totuși particularitățile lor, cu alura și năzuințele lor, proprii locului și împrejurărilor în cari au apărut. Lege pe care au urmat-o și mișcările zise de dreapta. Embrionar, s'au ivit în cîteva puncte de pe continent și s'au realizat pînă acum în cîteva țări totalitar. Nuclee sunt însă în toate țările. Unele reduse în dimensiuni și vitalitate, altele în plin marș spre victorie. Exterior privite, toate par a avea una și aceeași construcție. Scrutate însă prin optica interiorității, distincțiunile apar lămurite. Fiindcă, deși formula este aceeași în esențialitatea ei, edificiile ce iau naștere sub oblăduirea și la sugestia formulei sunt proprii Statelor și oamenilor cari le clădesc.

Conștiința acestei diversități în uniformitate, ca și grija de

a şti statornicite pe aceeaşi poziţie de luptă Statele călăuzite de principiile naţionalismului integral, l-au determinat pe Ion I. Moţa să spună la congresul dela Montreux: „trebuie să facem imposibilul pentru a evita ca lumea fascistă de mîine să fie divizată în mai multe fronturi cari să se lupte între ele. Problema universalităţii Romei trebuie să ne preocupe din primul loc. Trebuie să ne sforţăm de a găsi un teren comun de înţelegere pe care ar trebui să ne bazăm mîine. .... Nu trebuie să ne fixăm scopuri prea largi şi trebuie să recunoaştem dreptul fiecărui popor de a-şi rezerva facultatea de privire a problemelor speciale, în care noi nu vom avea dreptul să ne amestecăm. Insă, din alt punct de vedere, este perfect egal că, asupra marilor probleme internaţionale, trebuie să cădem de acord, fără a omite nici una din marile probleme internaţionale, în sfîrşit de a nu compromite unitatea fascistă de mîine" (citat după *Cuvîntul Studenţesc,* Anul XII No. 1—4, Ianuarie—Februarie 1937).

Şi e firesc să fie aşa. Să se frîngă şi modeleze, adecă, spiritualitatea unică a unei mişcări după oameni şi locuri pluralizînd astfel originalitatea multora dintre aderenţi, cari urmează acelaş drum, dar n'au avut norocul să fie ei deschizători de drumuri. Fiindcă tăria şi valoarea unei formule, chiar de o valoare epocală, nu stă atît în noutatea, în *originalitatea,* ei teoretică. Tăria şi valoarea unei formule cu instituţiile sociale ce se nasc sub egida ei, o formează propagarea oportună ce i se face. Rezidă, adecă, în aplicarea ideilor şi practicelor îmbrăţişate de ea la realităţile vieţii, şi în viforoasa pasiune, mai ales în pasiunea şi energia ce se pune în înfăptuirea ei de acei care o consacră formulă de viaţă şi deviză de luptă. Trăieşte, deci prin energetismul şi misionarismul ei. Formulele şi instituţiile „nu sunt vii, tari şi durabile decît în măsura în care încarnează într'o formă mai mult sau mai puţin adevărată, o credinţă, o mistică, un elan spiritual". (René Dupuis-Alex. Marc, Jeune Europe, Paris, Plon, 1933, Préface).

* * *

Prin prisma jalonată de aceste idei, credem, se fixează un prim punct de reper în judecarea şi aprecierea legionarismului, apărut să despice istoria romînească, despărţind două lumi ...

Ion Covrig-Nonea.

Dictatură şi Libertate

I

Ne-am spus aci totdeauna gîndul nostru pe faţă şi fără ocoliri şi mai ales fără subtilităţi dialectice. Dorim ca Statul nostru să devie un *Stat Naţional*, aşa cum au dorit-o toţi cei ce au luptat şi murit pentru învierea Daciei Traiane, una şi indivizibilă dela Nistru pîn'la Tisa. Vrem deci o *Romînie liberă*, cuprinzînd în hotarele ei tot neamul romînesc.

Pentru libertate au luptat Grecii împotriva Perşilor, pentru libertate au luptat Germanii şi Ruşii împotriva lui Napoleon, pentru libertate au luptat Francezii împotriva Englezilor şi a Germanilor, pentru libertate au ridicat armele Italienii împotriva Austriei, Romînii împotriva Turcilor şi Maghiarilor, Polonii împotriva Rusiei.

Astăzi, în Europa nu mai sunt naţiuni subjugate afară de cele ce gem încă subt tirania iudeo-comunistă din Rusia. Naţiunile europene sunt deci libere şi autonome, *suverane*. Ori libertatea unora dintre ele e ameninţată de imperialismul iudaic, de setea de dominaţiune a naţiei jidoveşti, care, lipsită de un teritoriu propriu, neavînd deci posibilitatea să se organizeze într'un Stat naţional, năzueşte a-şi institui dominaţiunea tiranică asupra acelor naţiuni creştine cari s'ar lăsa împinse, aşa cum s'a întîmplat în Rusia, într'un războiu civil. Comunismul, în toate nuanţele sale (dela democraţia parlamentară intrată în sfera de influenţă a finanţei internaţionale jidoveşti, trecînd apoi spre socialism şi ajungînd la bolşevismul revoluţionar), nu este decît expresia naţionalismului jidovesc, fanatic şi distrugător a tot ce a creat civilizaţia creştină.

Aşa fiind, Statele naţionale creştine trebue să-şi apere *libertatea* împotriva jidanilor. Acest războiu pe viaţă şi moarte cere în Statele ameninţate concentrarea tuturor forţelor naţionale, înlăturarea tuturor conflictelor înăuntrul comunităţii naţionale, şi mai ales a conflictelor alimentate de un veac de jidani pentru a slăbi rezistenţa naţiunilor creştine. In primul rînd, jidanii au aţîţat ura de clasă, au organizat proletariatul industrial împotriva „capitaliştilor" creştini. In acest scop ei au căutat să taie toate firele de contact între muncitori şi clasele de sus. Au propăvăduit ateismul, antinaţionalismul, antipatriotismul. Au depravat şi degradat literatura şi artele naţionale,

au năzuit să distrugă familia, să promoveze toate viciile şi patimile josnice. In domeniul politic, grija lor a fost să desbine clasa conducătoare, să întreţie prin presa lor lupta între partide, să bage în luptele de partide demagogi ambiţioşi şi venali, cari să destrame instituţiile de Stat şi să pregătească revoluţia masselor. In faţa acestor tendinţe s'au ridicat în Italia şi Germania cei doi conducători naţionalişti, Mussolini şi Hitler, şi au restabilit ordinea, salvînd astfel *libertatea celor două naţiuni.* Aşa s'au născut în Europa două State naţionale libere, deosebite în mod radical de Rusia căzută în robia jidovească. Termenii de „fascism" şi „comunism", de „dreapta" şi „stînga", raportaţi la procesele reale ce s'au desfăşurat, nu înseamnă decît două mişcări antagoniste, una avînd tendinţa de înlăturare, cealaltă de înscăunare a dominaţiunii jidoveşti, una luptînd pentru *libertatea naţională,* cealaltă pentru instituirea *tiraniei jidoveşti.*

O naţiune este deci liberă, dacă e condusă de o elită legată de mulţimea condusă prin înrudire de sînge, prin credinţe religioase comune, prin graiul comun, prin tradiţie şi obiceiuri comune. O naţiune nu este liberă, cînd e condusă de o elită *străină,* de alt neam şi altă lege. Există şi aci grade de eteronomie, dela robia completă cum a fost cea a jidovilor în Egipt şi Babilonia, pînă la formele mai dulci în cari era îmbrăcată robia „naţionalităţilor" în fosta Austro-Ungarie, a Polonilor în Germania şi Rusia înainte de războiu, etc.

In lupta pentru *libertatea naţională,* aşa cum s'a desfăşurat în Italia şi Germania şi cum se desfăşoară în Spania, a fost şi este nevoie de anumite măsuri menite se restabilească unitatea de acţiune împotriva duşmanului, neîngăduindu-i să se amestece în politica internă a naţiunii. Lupta împotriva comunismului jidovesc cere deci înlăturarea luptelor de clasă şi de partid înlăuntrul naţiunii. Nimic mai mult, dar nici mai puţin. Această nevoie de unitate desăvîrşită a naţiunii a impus în Statele „fasciste" o serie de reforme, considerate se înţelege de cei interesaţi ca „dictatoriale" şi păgubitoare „libertăţii". Ori, reformele „fasciste" n'au fost impuse împotriva voinţei naţionale, ci numai împotriva voinţei celor învinşi de mişcarea naţională, împotriva voinţei „internaţionalilor". In acest fel naţiunea italiană şi cea germană deveniră naţiuni libere şi puternice, numai în acest fel Spania poate deveni o naţiune liberă, cum e vecina ei Portugalia scăpată şi ea prin dictatura naţională de robia iudeo-comunistă internaţională.

Termenul de *libertate* își primește deci, din acest punct de vedere al relațiilor *internaționale*, un înțeles lămurit: fiecare națiune are tendința să-și păstreze autonomia, *suveranitatea*, fața de altă națiuni. Din această tendință s'au născut *Statele naționale*. Condiția însă pentru dobîndirea și păstrarea libertății este *solidaritatea internă*, înlăturarea tuturor conflictelor înlăuntrul comunității naționale cari ar putea slăbi puterea ei de rezistență față de vecini, împiedicînd organizarea unei armate puternice. Națiunea organizată politicește în vederea păstrării libertății sale trebue să instituie norme juridice menite se reglementeze raporturile între cetățeni în așa fel ca solidaritatea internă să nu fie slăbită. Normele aceste *politice* își trag însă puterea din normele morale și religioase cari stau la baza genezei și desvoltării națiunii pînă la închegarea ei ca unitate în stare să se opună tendințelor de cucerire politică din partea altor națiuni. Intr'un Stat național deci normele politice vor întregi și desăvîrși organizația întemeiată pe norme morale și religioase.

Dar din nefericire, conflicte pot izbucni oricînd chiar înlăuntrul unei comunități, de orice fel ar fi ea. In familie, copiii se pot revolta împotriva părinților, în Biserică, laicii impotriva preoților, în instituțiile economice, muncitorii împotriva patronilor, în Stat, guvernații împotriva guvernanților. Cum se pot concilia aceste conflicte izvorîte din năzuința naturală a indivizilor „supuși" de a scăpa de constrîngerea conducătorilor pentru a deveni ei înșiși conducători, deci liberi și independenți? Iată problema „artei de a guverna" pusă în toată întinderea ei.

II.

Cu privire la înlăturarea conflictelor între părinți și copii în vederea păstrării comunității morale, noi știm că *educația* își dă roadele ei — și peste sfera îngustă a familiei, prinzînd în cercul comunității morale pe toți cei ce se știu de acelaș neam. Totașa în comunitatea religioasă preoții vor putea înlătura conflictele prin trezirea și întărirea sentimentelor religioase. Arta lor de guvernare se va sprijini pe rezultatele dobîndite prin educația familială. Preoții, devenind „părinți sufletești" ai laicilor pentru a-i învăța să urmeze poruncile divine, desăvîrșesc opera de educație a familiei și contribuesc la lărgirea și închegarea comunității morale.

In temeiul acestei împăciuiri a conflictelor între oameni prin puterea normelor morale și religioase se poate închega comunitatea politică, Statul. Clasa (elita) politică, pentru a guverna și a evita revolta celor cîrmuiți, trebue nu numai să ție seama de sentimentele morale și religioase a mulțimii, ci trebue să le întărească și să le cimenteze, printr'o educație sistematică, în așa fel ca să se poată bizui oricînd pe ascultarea ei, cînd conflictele cu alte State pun în primejdie independența, *libertatea*, întregii comunități reprezentată acuma prin toți cei de un neam și de o lege, adică de *națiune*.

Dar organizația politică, necesară pentru păstrarea libertății naționale, a dat chiar dela început naștere altei probleme, anume problemei economice, cunoscute sub termenul general de „problemă socială". Inegalitatea economică a rezultat nemijlocit din „diviziunea muncii politice", din diferențierea între elita politică și mulțimea condusă. Conflictele între bogați și săraci devin, în orice Stat, permanente.

Clasa politică, pentru a-și exercita funcțiunea, trebue să aibă independență economică; ea devine cu necesitate, *din punct de vedere economic*, parasitară. Pe de altă parte însă, ea are posibilitatea să se îmbogățească, fie prin cuceriri externe, fie prin exploatarea mulțimii, cînd aceasta nu e înarmată. In clipa ce mulțimea trebuește chemată subt arme, începe procesul de *democratizare* și totodată frămîntările sociale pentru *egalitatea economică*.

Termenul de „națiune armată" trebue bine deosebit de cel de „armată națională". Armată națională a avut și Franța feodală, dar abia după revoluție și mai ales subt Napoleon Francezii devin „națiune armată", o democrație ca Atena pe timpul lui Pericle, sau ca Roma republicană. Înarmarea națiunii a adus emanciparea țăranilor, desființarea iobăgiei, a regimului feodal și în Apus și la noi.

A doua mare problemă pentru „națiunile armate" s'a ivit cînd mașinismul a dat naștere proletariatului industrial. Antagonismul între bogați și săraci luă o formă acută, amenințătoare. Muncitorii, fiind cetățeni-ostași, nu puteau fi excluși din viața politică. Pe de altă parte, sărăcia lor îi împingea la revoltă continuă. Ei cereau și cer, ca și țăranii iobagi, o mai dreaptă împărțire a bogățiilor, cel puțin posibilitatea de a-și înbunătăți situația materială. In acest conflict au intervenit demagogii, ca și înainte vreme în „chestiunea țărănească", pentru a pătrunde cu

ajutorul masselor revoluţionare în elita politică. Nenorocita teorie marxistă a înăsprit aceste conflicte, mai ales cînd Jidanii, împiedicaţi prin deosebirea de rasă şi religie să între în elitele politice, au văzut în mişcarea socialistă-comunistă, cea mai directă cale pentru exterminarea elitelor creştine şi înlocuirea lor prin birocraţia partidelor marxiste, compusă în covîrşitoare majoritate de jidani.

Mişcarea revoluţionară marxistă condusă de Jidani a fost şi este cea mare primejdie pentru Statele în cari demagogia se poate desfăşura în toată libertatea.

Această *libertate a demagogilor* „de stînga", plătiţi de jidani şi servind scopurile imperialismului jidovesc, este duşmana de moarte a *libertăţii naţionale.* Demagogii marxişti, cei ce propăvăduesc ura de clasă, cei ce aţîţă pe ţărani împotriva „domnilor", pe muncitori împotriva „capitaliştilor" şi „oligarhilor", cei ce vorbesc de un Sat ţărănesc, de un Stat muncitoresc, sunt duşmani ai libertăţii naţionale. Ei sunt slugile agenţilor internaţionali, ai Jidanilor cari vreau să distrugă viaţa naţiunilor creştine.

Şi repet ceeace am mai spus în alt loc: intelectualii romîni cari vorbesc de un Stat ţărănesc sunt sau nişte idioţi sau nişte demagogi venali şi fără scrupule.

Împotriva acestor duşmani ai libertăţii naţionale se ridică naţiunea armată, legiunile romîne în cari n'au pătruns şi nu pot pătrunde barbarii atei şi hulitori ai crucii lui Hristos.

Acest lucru ar trebui să-l înţeleagă cîrmuitorii noştri, apărătorii „libertăţilor democratice", ar trebui să-l înţeleagă istoricii noştri, cari au citit doar că Moldovenii nu s'au luptat cu toţi vecinii pentru libertăţile democratice, ci pentru libertatea Moldovei şi a tuturor Romînilor şi Creştinilor.

Cum? Pentru apărarea libertăţilor democratice se închid Universităţile, se aresteazâ pe capete studenţi şi ţărani romîni, se institue starea de asediu şi cenzura? Dar noi toţi suntem cetăţeni-ostaşi, oameni liberi, democraţi, facem parte din naţiunea armată. Ordinea internă e ameninţată? De cine? Să ni se spună şi noi toţi suntem gata să sărim asupra celor ce vor să tulbure ordinea şi să ameninţe libertatea neamului romînesc.

Noi, marea mulţime de Romîni, ţărani, intelectuali, muncitori, suntem disciplinaţi, ne supunem legilor în mod necondiţionat, ne facem datoria în locul unde am ajuns prin munca şi meritele noastre, ne străduim să înăbuşim orice ambiţie perso-

nală nejustificată, renunţăm la libertatea noastră individuală pentru a apăra, ca buni ostaşi, libertatea naţională.

Dar, sinceri, cum suntem, o spunem: s'au îngrozit demagogii de atîta ordine şi disciplină a naţiunii armate. S'au îngrozit comitetele executive ale partidelor de înaintarea ordinei împotriva desmăţului democraţiei votului universal, al democraţiei ajunsă roabă a jidovimii cotropitoare.

Potopul de legi menite să salveze situaţia unei clase politice decadente, nu va opri prăbuşirea ei. Vom intra, poatecă, într'o scurtă dominaţiune tiranică a unei sau altei organizaţii de politicieni demagogi. Vom suporta toate cu răbdare, aşteptînd îndreptarea lucrurilor dela Dumnezeu şi vrednicia naţiunii armate.

III

Ce program de reforme are Legiunea? Deşi programul e secret, totuşi voiu destăinui punctul principal, anume: *Legiunea va înfăptui ceeace partidele făgăduesc să înfăptuiască dar nu pot înfăptui.* In general, acesta e adevărul. Niciun *partid* nu poate da naţiunii forma politică desăvîrşită, de care are nevoie în constelaţia internaţională actuală. Dar, dăinuirea regimului partidelor politice împinge Statul nostru cu necesitate spre războiu civil, spre deslănţuirea revoluţiei iudeocomuniste din cauza luptelor între facţiunile politicianiste. Intrebarea e cum se poate desfiinţa regimul partidelor politice — fără a se aduce ştirbire libertăţilor cetăţeneşti.

Nu e greu de răspuns în teorie, dar e greu de înfăptuit în practică. Ne-am putea imagina oareşcum rezultatul final al unei reforme constituţionale — după biruinţa Legiunii. Dela *Republica* lui Platon pînă la *Secolul corporatismului* al d-lui M. Manoilescu e un drum lung pe care întîlnim fel de fel de programe de reforme, toate menite „a împăca autoritatea cu libertatea“ şi a asigura autonomia şi autarchia Statului. După înfăptuirile din Italia, Germania şi Portugalia, după tristele experienţe din Rusia şi Spania, ar fi cazul să se studieze şi la noi această problemă în mod temeinic. In Franţa, unde democraţia alunecă tot mai mult spre stînga şi unde jidanii încep a nădăjdui să-şi institue dictatura, teoreticienii au analizat problema unei întoarceri spre Statul naţional. Amintim aci studiile d-lor *Emil Lasbax* (La France ira-t-elle a un troisième empire?), *André Joussain* Les Révolutions qui se font: leurs solutions du problème poli-

tique et du problème social), *André Tardieu* (La Révolution à refaire), nemaivorbind de scrierile din cercul *Acțiunii franceze.* Şi la noi, afară de d-l Manoilescu, s'au găsit teoreticieni cari ne-au arătat cum ar trebui să fie viitorul nostru Stat național.

Poate vom avea şi noi cîndva răgazul să construim teoreticeşte un Stat național ideal, dar deocamdată trebue să renunțăm la acest proiect ademenitor. Vrem să rămînem cît mai aproape de realitatea romînească în care se desfăşoară procese hotărîtoare pentru viitorul națiunii noastre.

Ceea ce constatăm este că în fața mobilizării celor două tabere duşmane, dreapta şi stînga, Romîni şi Jidani, democrația noastră demagogică şi-a pierdut capul. Iată, atentatul împotriva rectorului dela Iaşi, d-l Traian Bratu. Atentat odios şi condamnabil. Făptuitorii trebue descoperiți şi pedepsiți aşa cum cere legea. Dar cine şi-ar fi putut imagina ca un guvern să oprească imediat după atentat cursurile dela toate şcolile superioare şi să trimită studenții acasă! Dece, întrebăm, cînd s'au descoperit fraudele dela jandarmerie, nu s'au închis cazărmile dînd drumul jandarmilor la vatră? Dece, cînd s'a descoperit crima unui ofițer, nu s'au concediat toate trupele? Şi dacă, Doamne fereşte, la o Administrație financiară s'ar întîmpla o fraudă mare, s'ar închide toate Administrațiile financiare şi contribuabililor li s'ar interzice subt pedeapsă să plătească impozitele pînă la votarea unei legi speciale în chestie de spert şi fraudă?

Cînd aşa se face la noi politică, ce mai ajută expuneri teoretice! În problema universitară s'au scris şi răscris dela Unire încoace studii şi articole, care de care mai temeinice şi frumoase. In volumul d-lui C. Narly *Către o politică şcolară* găsim un studiu *Autonomia Universitară* cu sugestii admirabile pentru o normalizare a învățămîntului superior. L-au citit miniştrii şi parlamentarii? Mă îndoesc. Dar dacă libertatea Universităților e călcată în picioare şi nesocotită cu desăvîrşire, ce ne putem aştepta pentru celelalte libertăți!

De Constituție nici nu se mai vorbeşte. Biata Constituție, apărătoare a libertăților democratice! Dar la ea trebue să ne întoarcem, dacă vrem să trăim ca cetățeni liberi într'un Stat liber. Cu toată dragostea şi cu tot respectul trebue s'o scoatem din rafturi, s'o scuturăm de praf şi molii şi s'o studiem cu atenție. Constituția noastră e admirabilă şi, *pusă în aplicare,* ne-ar îngădui să trăim în pace şi linişte.

Sunt, mărturisesc, un adept al *separațiunii puterilor*, după formula clasică, deoarece numai ea ne dă cheia pentru înfăptuirea *acordului între libertatea națiunii și libertatea cetățenească*. Ori, dacă cei ce sunt chemați să aplice Constituția n'o fac, ci dimpotrivă o nesocotesc, datoria cetățenilor-ostași este să institue un guvern care să le aplice Constituția în toată forma.

Ori, în răstimpul scurt pînă la venirea acelui guvern — sunt optimist din fire —, vom căuta să împrospătăm amintirile noastre constituționale.

Traian Brăileanu.

REVISTA CĂRȚILOR.

Comte de Saint-Aulaire, Genève contra la paix, Paris, 1936.

Către sfîrșitul anului 1936, librăria Plon din Paris a scos la lumină cartea unui prieten bun al Romînilor, dobîndit în vremurile grele ale războiului. Pornind din condeiul unui diplomat și încă „ambasador al Franței", „Geneva contra păcii" cîștigă în însemnătate. Iar după „Le souverain captif" și articolele săptămînale din „Gringoire" ale fostului premier francez André Tardieu, cartea contelui de Saint-Aulaire, scrisă cu vervă, sinceritate și curaj — unele părți cari scapă poate obiectivității autorului, ca de pildă atitudinea față de Germania hitleristă, le putem înțelege — vădește un alt personagiu de prestigiu mare în politica franceză, care-și întoarce cu scîrbă fața dela democrația parlamentară „abdicată în mîinile stăpînilor ei oculți, ale manipulatorilor de urnă, lojelor, cluburilor și comitetelor."

Dar, fără îndoială, cu această scriere — care prin stilul ei de o imensă bogăție se situiază în rîndul operelor literare și devine astfel accesibilă și celui lipsit de interes pentru politică — autorul a izbutit ceva: să distrugă credința oricărui cititor în mitul genevez, această „otravă lentă și agreabilă", despre care contele spune: . . . „ar trebui să se scrie în litere de aur la Geneva, la Palais Bourbon și în toate primăriile Franței cuvintele lui Eugène Lantier: eu nu cred nimic din toate aceste fleacuri, dar săraca noastră țară crede și aceasta mi se pare deajuns să par că și eu cred. Noi creem speranțe pentruca vr'o cîțiva ani acest popor sărac să adoarmă liniștit. Aceasta e morfină. . ."

Autorul pleacă dela constatarea că nu poate fi vorba de o „Societate *a națiunilor*", de vreme ce această terminologie implică prezența tuturor națiunilor, ceeace n'a fost dat niciodată în areopagul genevez și cu atît mai puțin azi. Inegalitatea și privilegiul care constituie „dreptul comun" la

Geneva, exclud chiar posibilitatea unei „societăți *de națiuni*". Dar oricum ar fi considerată juridic această instituțiune, ea s'a născut și acționează sau vegetează în culise. Mamă i-a fost francmasoneria, iar Israel forța care o pune în mișcare. S'a sustras sistematic menirii sale, serviciului păcii: de la 1919, cînd pleda contra Romîniei în favoarea bolșevismului și pînă în zilele noastre, cînd a deslănțuit războiul economic contra Italiei pentru a sluji ranchiunele francmasoneriei împotriva lui Mussolini. De-alungul întregii cărți străbate ca un fir călăuzitor mărturia supunerii oarbe a S. N. comunismului bolșevic al Rusiei Sovietice, „sindicat organizat pentru distrugerea națiunilor."

In opt ani de zile, instituția de la Geneva n'a fost în stare nici cel puțin să dea o definiție a agresorului, iar cînd apărea un conflict armat, areopagul se întrunia totdeauna după consumarea lui.

Fiică a forțelor oculte — legitimă, naturală sau adoptivă, aceasta nu interesează și dacă nu așa uneori, atunci instrumentul lor — S. N. ne-a înfățișat pe plan social spectacolul anarhiei; în ordine intelectuală: colonizarea Occidentului cu Asia, iar în politică: îngenuncherea sub călcîiul Moscovei, care conspiră direct contra ordinei universale.

Activul acestei instituțiuni?: „... a captat în inimi sincere un potențial de pace pentru a nutri divinitățile războiului".

Dar bilanțul deficitar al ei se datorește și altui factor de capitală importanță, pe care l-a desconsiderat vădit: creștinismul. Subliniem acest fapt, așa cum foarte frumos l-a subliniat și autorul: „Organizarea păcii este o problemă care depășește politicul. S. N. ignorează valorile spirituale; ea acordă prioritate, sau chiar exclusivitate, materialismului marxist. Iată de ce doctrina ei și doctrina creștină, fondată pe prioritatea spiritului, sunt ireductibile. S. N. a întors bazele piramidei sale către cer, ca și cînd ar fi intenționat să-l ascundă. Dar nu este peisagiu politic mare fără cer. Nu poate fi pace profundă și durabilă fără adesiunea intimă a sufletelor și a inimilor. Pentru a dobîndi această adesiune nu s'a putut găsi nimic mai bun decît creștinismul."

Concluzia autorului e simplă: ... „ordinea și pacea nu vor reînflori decît pe cenușa S. N."

Incheind cu aceste cuvinte, ne amintim de rîndurile lui Ionel Moța, pe cari cu trei ani și jumătate înaintea contelui de Saint-Aulaire le scria într'un admirabil articol din „Axa" reprodus în „Cranii de lemn" — și intitulat „Spiritul Genevei": ... „Ceeace singura forță moralizatoare și unificatoare a omenirii, Biserica, cuvîntul lui Dumnezeu, nu a putut înfăptui — înfrățirea popoarelor în spirit de dreptate — s'a crezut a fi posibil prin opera omenească (și încă ateisto-masonică) a Genevei... Astfel vrînd să fie prea mult, vrînd să sară în utopie, S. N. se va poticni, iar o prăbușire totală îi va fi inevitabilă..."

Ion Negură.

REVISTA REVISTELOR.

Revista **Rînduiala** (Bucureşti II, str. Francmasonă 7) aduce în volumul II, caietul 1, un studiu al d-lui *M. Polihroniade* asupra *Politicei externe a Romîniei*. Nu cu mult înainte, d-l *Dr. C. Grofşoreanu*, directorul **Revistei Institutului Social Banat-Crişana**, a expus şi el (în N-rul 16, 1936) această problemă. Intr'adevăr, *politica unui Stat* este politică externă. Ceea ce numim politică internă nu este decît activitatea oamenilor conducători pentru a da Statului posibilitatea să-şi păstreze independenţa şi autonomia faţă de alte State. Deaceea *reformele politice interne* îşi pierd semnificaţia şi înţelesul, dacă nu sunt raportate la politica externă, la viaţa Statului în relaţiile sale cu celelalte State.. O politică internă e bună, dacă asigură o sporire continuă a puterii şi prestigiului Statului în afară. Sporirea puterii materiale (armament, echipament şi hrană pentru armată) este o condiţie elementară, indispensabilă. Se mai cer însă şi alte condiţii, spirituale, cari trebuesc realizate prin instrucţie şi educaţie, pentru a crea solidaritatea şi spiritul de jertfă în „naţiunea armată". Familia, Biserica, Şcoala trebue să pregătească şi să întărească sufletul *naţiunii politice*. Aceste instituţii de bază ale vieţii naţionale trebuesc organizate şi însufleţite în aşa fel ca să dea naţiunii toate posibilităţile să se manifesteze ca Stat liber şi independent, adică să-i înlesnească naţiunii organizarea unei armate puternice. Intemeiată pe puterea materială şi spirituală a naţiunii, diplomaţia îşi poate desfăşura apoi activitatea pentru a-i asigura Statului un loc de cinste în relaţiile pacinice sau războinice, cu celelalte State. Autorii celor două studii nu analizează problema, ce politică externă ar putea face Statul nostru, considerîndu-se consolidarea sa internă, ci expun constelaţia forţelor externe, jocul alianţelor, repartizarea probabilă a forţelor într'un viitor conflict şi, în sfîrşit, care ar putea fi sau ar trebui să fie rolul şi locul Romîniei în această constelaţie. Autorii constată situaţia extrem de dificilă a Romîniei. Vecini nesiguri şi nesinceri şi, înainte de toate, marea primejdie ce ne ameninţă din partea Rusiei — fie ca aliată sau ca duşmană. Dar pe cînd d-l Grofşoreanu se mulţumeşte a arăta în linii largi tendinţele ce se pot desprinde în relaţiile internaţionale în vederea stabilirii unui echilibru de forţe, d-l Polihroniade intră în amănunte, analizînd toate posibilităţile şi probabilităţile. Nu putem face aci decît să atragem atenţia asupra acestor interesante studii. Se scrie prea puţin la noi asupra politicei externe. Dar, după părerea noastră, tocmai lămurirea problemelor politicei externe, ar contribui la o mai justă înţelegere şi judecare a politicei interne, influenţată şi determinată în mod necesar de curentele şi antagonismele internaţionale.

Revue Internationale de Sociologie, N-rele I-II (Ianuarie —Februarie 1937) cuprinde, la Articole: *J. Peritch*, La prévi-

sion sociologique; *Traian Brăileanu*, Essai sociologique sur la liberté humaine. La Note şi Discuţii, d-l *Gaston Richard* ne dă, mai întîiu, un studiu asupra *Educatorilor Spaniei contemporane*, (după o carte a lui Pierre Jobit) şi apoi o amplă dare de seamă asupra ultimului volum apărut în „Publicaţiunile concilierii internaţionale — Centrul european al dotaţiei Carnegie" şi tratînd despre „Organizarea păcii".

Către Abonaţii şi Cetitorii noştri

La sfirşitul anului al doilea de apariţie a revistei, Direcţiunea mulţumeşte tuturor colaboratorilor pentru sprijinul dat cu atîta bunăvoinţă. In special mulţumim d-lui ***André Joussain*** *pentru prea interesantele sale studii şi articole. Nu mai puţin suntem datori să mulţumim revistelor şi ziarelor cari ne-au încurajat prin dări de seamă binevoitoare, contribuind astfel la răspîndirea revistei. Aici se cuvine să amintim* ***Revista Internaţională de Sociologie*** *unde (în No. VII—VIII 1936) d-l* ***Gaston Richard*** *ne-a onorat cu o amplă dare de seamă.*

Administraţia mulţumeşte tuturor abonaţilor pentru sprijinul acordat, rugîndu-i să înoiască abonamentul. D-lui ***Dimitrie Bucevschi****, directorul Tipografiei „Mitropolitul Silvestru", îi exprimăm mulţumiri pentru grija ce o are ca revista să apară în condiţiuni tehnice tot mai bune.*

In sfîrşit rugăm ca cererile de abonament, mandatele poştale, anunţări de schimbare de adresă, etc., să se trimită ***numai*** *la Administraţie (Cernăuţi str. Baltinester No. 15), iar articole, exemplare de schimb, cărţi pentru recenzare* ***numai*** *la Redacţie (Cernăuţi, str. General Berthelot 5).*

Direcţiunea şi Administraţia:
„Insemnărilor Sociologice".

Studii şi Articole
apărute în „Insemnări Sociologice"
Anul II, N-rele 1—12

Amzăr, D. C.: Deoparte — dar nu cîrtitori (10).
Băncilă, Vasile: Semnificaţiile unei jertfe şi ale unei înmormîntări (12).
Brăileanu, Traian: Artişti şi Artizani (1), Formula Statului ţărănesc (2), Marea neînţelegere internă şi mica înţelegere externă (3), Problema identităţii Statului (4), Puterea celor bogaţi şi bogăţia celor puternici (5), Adevăruri paradoxale (6), Funcţionarism şi birocratism (7), Martiriul Bucovinei (8), Desăvîrşirea structurii elitei legionare (9), In făgaşul istoriei (10), Dictatură şi Libertate (12).
Brăileanu, Tr. şi Gh.: Feminizare şi efeminare (1).
Covrig-Nonea, Ion: „Duşmanii inteligenţei" (8).
Fecioru, Teodor: Creştinismul şi viaţa socială (2) „Aproapele creştin" şi Stat Naţional (3).
Gogan, Ion: Singurătatea noastră (12).
Joussain, André: Trebuinţa de reprezentare concretă a masselor şi credulitatea lor (2), Alegerile în Franţa din Aprilie—Mai 1936 (3), Ministerul Léon Blum (4), Spre dislocarea Frontului popular (7). Introducere la studiul revoluţiei franceze (12).
Macrin, George: Generaţia Unirii (2), Asasinatul dela Ceunăuţi (5), Taberele de muncă (7), Tineretul romînesc şi munca (10).
Mailat, Ion N.: Politica lui Lenin (6).
Negură, Ion: 10 Decemvrie (9).
Niţu, Vasile: Coruperea moravurilor în elita romînească (5).
Randa, Alexandru: Cazul Weininger (7).
Ropceanu, Aurelian: Lupta comunistă în Belgia (8).
Roşca, Neculai: Sensul mărginirilor (6).
Sluşanschi, Barbu: Antidotul comunismului (9).
Ştefanovici, O. Al.: Cartea Căpitanului (9).
Ţopa, Leon: Taberele de muncă obligatorie (8), Din sociologia italiană: Reviste (11).
Ţurcan, Ion: Problema Arcaşiilor (1), Lupta împotriva anarhiei demagogilor (4), Pericol comunist şi legitimă apărare (6), Tabere şi Şantiere (9), Ion I. Moţa şi Vasile Marin, în lumina scrisului şi faptei lor (11).
Usatiuc, Claudiu: Mişcarea culturală de la Ungureni (11).

BROȘURA

STATUL ȘI COMUNITATEA MORALĂ

de profesor TRAIAN BRĂILEANU va apărea cel tîrziu la 15 APRILIE 1937